

Η ΖΩΝΤΑΝΗ ΓΝΩΣΗ ΤΗΣ ΦΥΣΗΣ

Rudolf Steiner

ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗ ΠΤΩΣΗ
ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΑΝΥΨΩΣΗ

GA 220

Μετάφραση
Δημήτριος Περούλας & Β.Κ.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΤΡΑ

Τίτλος: **Η ζωντανή γνώση της φύσης**

Διανοητική πτώση και πνευματική ανύψωση

Ομιλητής: Rudolf Steiner

Μετάφραση: Δημήτριος Περούλας & Β.Κ.

Επιμέλεια έκδοσης: Γεράσιμος Ε. Κατραμάδος

ISBN: 978-618-5735-32-6

Ελληνική Ανθρωποσοφική Κοινότητα
www.anthroposophy.gr

Εκδόσεις ETRA©2025

Ευεργετών 7, Π. Φάληρο, 17563

T: 210 9811753 - www.etra.gr

Κανένα μέρος του παρόντος βιβλίου δεν επιτρέπεται να αναπαραχθεί με οποιαδήποτε μηχανική, φωτογραφική ή ηλεκτρονική διαδικασία ή με τη μορφή φωνογραφικής εγγραφής, ούτε να αποθηκευτεί σε σύστημα ανάκτησης, να μεταδοθεί ή να αντιγραφεί με οποιονδήποτε άλλο τρόπο για δημόσια ή ιδιωτική χρήση χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Όλη η φύση αρχίζει να μας ψιθυρίζει τα μυστικά της μέσα από τους ήχους της. Ήχοι που προηγουμένως ήταν ακατανόητοι για την ψυχή μας, τώρα γίνονται η γλώσσα της φύσης που έχει νόημα.

~ *Rudolf Steiner*

Το έργο του Ανθρωποσοφικού Κινήματος ουσιαστικά είναι να μας γνωστοποιήσει κόσμους που μας περιβάλλουν κάθε στιγμή. Κόσμους στους οποίους ζούμε, αλλά για τους οποίους δε γνωρίζουμε τίποτα υπό κανονικές συνθήκες. Η Ανθρωποσοφία δε θέλει να μας γνωστοποιήσει κόσμους οι οποίοι είναι μακριά μας, δηλαδή κόσμους που μας είναι απρόσιτοι. Θέλει να μας φέρει πιο κοντά με τους κόσμους εκείνους που μας επηρεάζουν και μας περιβάλλουν. Ωστόσο, αυτοί οι κόσμοι είναι άγνωστοι για μας επειδή δε διαθέτουμε τα όργανα εκείνα που θα μας επιτρέψουν να τους παρατηρήσουμε.

Προς το παρόν, το μόνο που μπορούμε να κάνουμε είναι να ενημερώσουμε για τους κόσμους αυτούς τους ανθρώπους. Μπορούμε μόνο να επισημάνουμε και να ενθαρρύνουμε τους ανθρώπους να συμμετέχουν σε δραστηριότητες που θα «ξεκλειδώσουν» τα όργανα εκείνα που θα τους επιτρέψουν να αντιληφθούν αυτούς τους υψηλότερους κόσμους.

Βερολίνο, 28 Οκτωβρίου 1903 - (GA 88)

~ Rudolf Steiner

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος του μεταφραστή	9
I. Η ανάγκη του Χριστού	59
III. Άνθρωπος και σύμπαν	77
V. Άλας, υδράργυρος, θείο	99
VI. Ανθρωποσοφία και σύγχρονος πολιτισμός	119
VII. Αλήθεια, ομορφιά, καλοσύνη	137
VIII. Ζωντανή γνώση της φύσης Το έργο της Ανθρωποσοφικής Κοινότητας	149
IX. Διανοητική πτώση και πνευματική ανύψωση - I	169
X. Διανοητική πτώση και πνευματική ανύψωση - II	191
XI. Ρεαλισμός και νομιναλισμός	209
XII. Σχετικά με τον ηλεκτρισμό	227
Βιογραφικό Rudolf Steiner	234

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗ

Η Ανθρωποσοφία ως το επιστέγασμα των ρευμάτων
του Ναού, του Γκράαλ και του Ροδόσταυρου

Η τρέχουσα πολιτισμική εποχή, την οποία η Ανθρωποσοφία αποκαλεί πέμπτη μεταατλαντική εποχή, άρχισε τον δέκατο πέμπτο αιώνα, όταν ο Μεσαίωνας, που ανήκει ακόμα στην τέταρτη, την ελληνορωμαϊκή εποχή, έφτασε στο τέλος του. Τα γνωστά πολιτισμικά κινήματα που υποδεικνύουμε με τις λέξεις Αναγέννηση, Ουμανισμός και Μεταρρύθμιση είναι εκδηλώσεις μιας πολύ ισχυρότερης αφύπνισης της ανθρώπινης συνείδησης από ό,τι υπήρχε πριν. Οι πυλώνες πάνω στους οποίους στηρίζεται αυτή η συνείδηση του εαυτού, την οποία μπορούμε επίσης να ονομάσουμε αίσθημα ατομικής ωριμότητας ή ελευθερίας του ανθρώπινου πνεύματος, είναι η ακριβής παρατήρηση μέσω των αισθήσεων και η αφηρημένη-ορθολογική σκέψη που είναι περισσότερο ή λιγότερο συνδεδεμένη με τη φυσική ύλη του εγκεφάλου. Αυτές οι δύο ικανότητες της ψυχής, εκ των οποίων η ακριβής αισθητηριακή παρατήρηση είναι μια πραγματικά νέα ιδιότητα στην ανθρώπινη εξέλιξη, ξεδιπλώθηκαν με απίστευτη ταχύτητα, πρώτα στην Ευρώπη, και κυρίως στο δυτικό τμήμα αυτής της ηπείρου, αλλά σταδιακά σε ολόκληρη τη Γη. Αναδύθηκε η φυσική επιστήμη και στο πέρασμά της ήρθε η τεχνολογία, οι οποίες αμφότερες προκάλεσαν την ανθρώπινη διάνοια στα υψηλότερα επιτεύγματά της.

Αυτή η εξέλιξη επέφερε την πλήρη κάθοδο του ανθρώπινου Εγώ στα τρία κατώτερα μέλη του ανθρώπου (φυσικό, αιθερικό και αστρικό σώμα). Το μέρος της ψυχής στο οποίο το Εγώ μπορεί τώρα, έχοντας συνείδηση του εαυτού του, να αισθάνεται σαν στο σπίτι του στην υλική Γη ονομάζεται στην Ανθρωποσοφία συνειδησιακή ψυχή. Η αισθητηριακή παρατήρηση και η αφηρημένη σκέψη απελευθερώνουν το Εγώ της συνει-

δησιακής ψυχής. Το Εγώ απελευθερώνεται από τις πνευματικές παραδόσεις, από τη θρησκεία και την πίστη, ελεύθερο από τον Θεό και τις εντολές. Το Εγώ γίνεται «φαουστικό». Ξέρουμε όμως τι συνέβη στον Φάουστ- αναγκάστηκε να συνάψει συμφωνία με τη δύναμη του κακού. Περισσότερο από ποτέ άλλοτε, στην εποχή της συνειδησιακής ψυχής, μια δύναμη πειρασμού, αντικαθοδήγησης παρεισφρέει στις ανθρώπινες υποθέσεις. Πρέπει να το αναγνωρίσουμε αυτό και να μάθουμε να το αντιμετωπίζουμε συνειδητά, διότι η ανάπτυξη των τριών ανώτερων αρχών από τις τρεις κατώτερες είναι ο στόχος κάθε προσπάθειας του ανθρώπινου γένους. Μια τέτοια προσπάθεια είναι αδιανόητη χωρίς ελευθερία. Αλλά τότε πρέπει αναγκαστικά να υπάρχει και μια αρχή που λειτουργεί ενάντια σε αυτή την προσπάθεια και επιδιώκει να την κάνει να αποτύχει. Διότι αν δεν μπορούσε να αποτύχει, αν η επίτευξη του στόχου ήταν απολύτως βέβαιη, δύσκολα θα μπορούσε να τεθεί θέμα προσπάθειας. Προσπάθεια σημαίνει πάντοτε υπέρβαση της αντίστασης.

Τώρα, η ανάπτυξη των ανώτερων αρχών του μάνας (πνεύμα-εαυτός), του μπούντι (ζωή-πνεύμα) και του άτμαν (πνεύμα-άνθρωπος) από τις τρεις κατώτερες (το αστρικό, το αιθερικό και το φυσικό σώμα) μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο μέσω της δραστηριότητας του αυτοσυνείδητου Εγώ. Το Εγώ είναι, κατά κάποιον τρόπο, η μαθηματική κορυφή ενός κώνου, μέσα από την οποία περνούν όλες οι γραμμές που σχηματίζουν έναν διπλό κώνο, μία με αιχμή προς τα πάνω και μία με αιχμή προς τα κάτω. Είναι επομένως κατανοητό ότι το κακό στοχεύει τη δραστηριότητά του στο ανθρώπινο Εγώ, ως δύναμη αντίστασης στη δοκιμασία της ανθρώπινης προσπάθειας. Αρχικά, το κακό εμφανίζεται ως μια διττή δύναμη. Έτσι το βρίσκουμε να περιγράφεται σε όλες τις μυθολογίες, τις σάγκες, τα παραμύθια και τα πνευματικά μηνύματα: Το φίδι του

Midgard και ο λύκος του Fenris, ο Λεβιάθαν και ο Behemoth, ο Διάβολος και ο Σατανάς, μια εωσφορική και μια αριμανική δύναμη. Τα εωσφορικά πνεύματα θέλουν να απομακρύνουν το ανθρώπινο Εγώ από τη Γη και να το αιχμαλωτίσουν στο δικό τους εωσφορικό πνευματικό βασίλειο, ενώ, αντίθετα, η αριμανική δύναμη θέλει να αλυσοδέσει το ανθρώπινο Εγώ στη Γη, φυλακισμένο στην ύλη. Ο Άριμαν είναι αυτός που στα Ευαγγέλια αποκαλείται «ο πρίγκιπας αυτού του κόσμου». Θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο Εωσφόρος πασχίζει για μια αποδυνάμωση, μια εξάτμιση του Εγώ, και ο Άριμαν για μια σκλήρυνση. Και στις δύο περιπτώσεις πρόκειται για μια απομάκρυνση του Εγώ από την κορυφή του κώνου, στην περίπτωση του Εωσφόρου προς τα πάνω, στην περίπτωση του Άριμαν προς τα κάτω. Και στις δύο περιπτώσεις ανατρέπεται ο στόχος της εξέλιξης της Γης. Η λειτουργία αυτών των δύο δυνάμεων είναι, φυσικά, πολύ πιο περίπλοκη από ό,τι μπορεί να υποδειχθεί σε αυτή τη σύντομη περιγραφή, αλλά η θεμελιώδης ιδέα που δίνεται εδώ θα μας βοηθήσει στους στοχασμούς μας.

Οι δύο αυτές δυνάμεις εργάζονται η μία εναντίον της άλλης και έτσι διατηρούν η μία την ισορροπία της άλλης από μια ορισμένη άποψη- αλλά ταυτόχρονα βοηθούν η μία την άλλη. Οι κακόβουλοι χαρακτήρες του Εωσφόρου και του Άριμαν είναι σχετικοί στο βαθμό που και οι δύο δυνάμεις έχουν και θετικές πτυχές. Ο Εωσφόρος είναι απαραίτητος σε ό,τι χρειάζεται ενθουσιασμός, φαντασία και έμπνευση, όπως για παράδειγμα στις τέχνες. Η επιρροή του Άριμαν δικαιολογείται σε ό,τι έχει τη φύση της συμπύκνωσης, της υλοποίησης. Αυτές οι δύο πνευματικές δυνάμεις δεν έχουν λάβει μόνο τη θέση τους στο μεγάλο σχέδιο του κόσμου εξαιτίας αυτών των θετικών πτυχών, αλλά εξίσου εξαιτίας του αναγκαίου ρόλου τους ως αντίρροπες δυνάμεις, οι οποίες καθιστούν δυνατή την ανθρώπινη ελευθερία. Ωστόσο, όταν η διπλή δύναμη του κακού εμφανί-